

dinou universitats que impartien assignatures de català. Però arran de les reformes dels plans d'estudi de 1999, el català va passar a formar part del sector històric de la filologia romànica i això dificulta d'inserir-la en els currículums de les llengües modernes. Va afegir que la presència de la cultura catalana no es limita a l'àmbit acadèmic. En aquest sentit, cal destacar l'augment del nombre de traduccions en els darrers anys. Tanmateix, cal considerar que, al costat de les traduccions d'obres literàries en català, hi ha una voga de la narrativa històrica que té com a marc Barcelona, escrita en castellà i en algun cas en català. En aquestes obres, el lector no sempre hi pot trobar una imatge precisa d'allò que és o ha estat Catalunya. Tampoc no es pot inferir aquesta visió d'algunes ressenyes literàries aparegudes en els diaris, que sovint posen de manifest un gran desconeixement de la literatura catalana. En aquest context, la catalanística pot jugar un paper clau a l'hora de presentar la literatura catalana i la cultura catalana en general i ajudar, així, a formar una imatge clara i moderna de Catalunya a Itàlia.

Josep Maria Murià en la conferència «Algunes ocasions estratègiques en benefici de la cultura catalana» va relacionar els estudis catalans a Mèxic amb l'exili de 1939, un èxode format per un contingent prou important de gent, amb un nivell cultural alt, però que, malgrat això, no va generar una xarxa prou sòlida de promoció de la cultura o el comerç. Probablement això s'explica perquè els exiliats van viure amb una permanent sensació de provisionalitat, la qual cosa impedia que es plan-tegessin projectes de gran abast. De fet, massa sovint darrere les iniciatives més significatives hi havia l'esforç individual, cosa que n'hipotecava la continuïtat. A més, les diferències i rivalitats entre les entitats catalanes de Mèxic tampoc no afavorien el treball conjunt. A tot això, cal afegir-hi l'hostilitat de les institucions i organitzacions republicanes espanyoles. Comptat i debatut, l'exili català va fer un esforç extraordinari per mantenir la llengua, els costums, però no va crear estructures duradores que permetessin continuar en el temps la tasca de projecció de la cultura catalana. La recuperació democràtica ha permès iniciar alguns projectes i iniciatives: creacions de càtedres, Fira Internacional del Llibre a Guadalajara, programes de col·laboració amb el Colegio de Jalisco i l'Institut de Antropología e Historia (INAH), etc. Però, cal anar més enllà i aprofitar el caliu que va deixar l'exili català per construir una xarxa ben organitzada en la qual s'integrin les institucions catalanes, però en què es tingui en compte també la gent d'allà per tal que els projectes siguin realment eficaços. A més, caldria superar, també, els entrebancs burocràtics que en alguna ocasió han impedit tirar endavant iniciatives interessants per a projectar Catalunya a Llatinoamèrica.

Andreu FREIXES

Homenatge al professor Ramon Pla i Arxé amb motiu de la seva jubilació (Universitat de Barcelona, 23 de maig de 2013). — El 23 de maig de 2013, a l'Aula Capella de l'Edifici Històric de la Universitat de Barcelona, es va celebrar un acte d'homenatge al professor Ramon Pla i Arxé organitzat pel Departament de Filologia Catalana. Un públic format per estudiants, col·legues de tots els departaments de la Facultat de Filologia, membres del Personal d'Administració i Serveis, representants de diferents institucions acadèmiques i culturals amb les quals està vinculat l'homenatge, amistosats i familiars, va omplir la sala de gom a gom per celebrar i agrair tots aquests anys de dedicació a la Universitat. Pla i Arxé va començar la seva carrera docent a la Universitat de Barcelona el 1973, va obtenir el títol de doctor el 1975 i des de 1986 ha estat adscrit al Departament de Filologia Catalana. Durant aquest període ha impartit diverses matèries relacionades amb la teoria de la literatura i l'anàlisi i el comentari de textos.

Tot i així, l'homenatge no es va centrar només en les activitats estrictament acadèmiques que ha dut a terme Pla i Arxé sinó que també va englobar altres facetes destacades de la seva trajectòria professional i intel·lectual: la gestió acadèmica i cultural, la crítica literària i la divulgació de l'òpe-

ra. L'acte va ser presidit pel degà de la Facultat de Filologia, Adolfo Sotelo Vázquez. Albert Soler, director del Departament de Filologia Catalana, fou l'encarregat de pronunciar les primeres paraules de la tarda. A partir del mestratge del professor Pla i Arxé, el seu breu discurs es va centrar a valorar el paper de la Universitat, i específicament dels professors de Filologia Catalana, en relació amb la societat. Segons el director, una de les aportacions substancials de Ramon Pla en aquest sentit és haver estat un pont entre el món acadèmic i la societat. Alhora, Soler va destacar que Pla i Arxé no havia perdut mai de vista que l'objectiu bàsic que justifica la Universitat és dir alguna cosa precisa i ben dita a la societat, alguna cosa que l'orienti i al mateix temps la millori.

A continuació va prendre la paraula Joan Santanach, professor del Departament de Filologia Catalana, que va glossar, en nom dels seus col·legues i dels alumnes, el mestratge exercit pel professor Pla i Arxé al llarg de la seva trajectòria acadèmica. Santanach va assegurar que han estat moltes les generacions d'estudiants que han après a llegir literatura i a gaudir-ne a les classes de Ramon Pla, i va exposar molt breument el moll del mètode que el professor solia utilitzar per analitzar els textos literaris: començar per la referencialitat estricta del text, estudiar en segon lloc l'ús dels recursos que intensifiquen o matisen certs aspectes de la referencialitat, i finalment establir el tema de l'obra, el seu sentit específic. Santanach també va mencionar algunes de les qualitats que Pla i Arxé atresora com a docent: la generositat intel·lectual, el treball honest, la dedicació als estudiants, etc.

A la segona secció de l'homenatge els assistents van poder escoltar les intervencions de tres personalitats que es van referir a les activitats extraacadèmiques de Pla i Arxé. En primer lloc, Carles Duarte, director de la Fundació Lluís Carulla i president del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts, va parlar sobre la vocació de servei públic de Pla i Arxé, que el va dur a assumir càrrecs en l'àmbit de la gestió universitària: fou degà de la Facultat de Filologia entre el 1986 i el 1988, Director General d'Universitats de la Generalitat de Catalunya entre 1993 i 1995, i vicerector de la Universitat Oberta de Catalunya. Duarte, en un to autobiogràfic, va recordar algunes experiències que havia compartit amb Ramon Pla en diversos moments de la seva vida. Per la seva banda, Vicenç Villatoro, escriptor i director de l'Institut Ramon Llull, es va encarregar d'evocar l'exercici de la crítica literària que Ramon Pla ha desenvolupat en diversos mitjans escrits des de fa més de 30 anys. Villatoro va confessar a l'inici del seu parlament que a diferència de la majoria dels assistents a l'acte, ell no havia assistit mai a cap de les classes del professor Pla, però sí que, en canvi, hi havia coincidit en nombrosos jurats de premis literaris. L'escriptor va subratllar que Pla és un crític intel·ligent i honest. En darrer lloc, Joan Matabosch, director artístic del Gran Teatre del Liceu, es va centrar en la tasca que Pla i Arxé ha desenvolupat en favor de la difusió de l'òpera. Matabosch va ressaltar que Pla ha tingut un paper clau en el disseny, l'execució i l'èxit d'un bon nombre de les iniciatives que el Liceu ha engegat durant els darrers anys per acostar el món de l'òpera a la ciutadania, en especial el programa Òpera Oberta, concebut per a la comunitat universitària, i les sessions informatives del Foyer del teatre que s'ofereixen als assistents tres quarts d'hora abans de l'inici de cada funció.

Després de tots els discursos i elogis, un Ramon Pla radiant va agrair les paraules que li havien estat adreçades i la presència de tots els assistents que l'havien volgut acompanyar, i va aprofitar per mencionar totes les persones i grups que han estat significatius en el seu pas per la universitat, des d'alguns dels col·legues del Departament i de la Facultat, fins a la seva família, passant per membres del Persona d'Administració i Serveis i els estudiants. L'acte va comptar amb la participació musical del tenor David Alegret, que acompanyat per la pianista Marina Miralles va interpretar la cançó *Maig* d'Eduard Toldrà, i el violoncellista Matthias Weinmann, que va tocar peces de J. S. Bach.

Francesc TOUS PRIETO
Universitat de Barcelona